

сокою вартістю; б) здійснення аналізу процесів і явищ на ринку праці, прогнозування розвитку різноманітних аспектів зайнятості, направлення (трансляція) відповідних “сигналів” особам найманої праці, роботодавцям, державним органам, всьому суспільству, їх інформування про стан, тенденції і явища, що відбуваються і можуть відбутися у сфері зайнятості населення з урахуванням глобальних викликів і можливих внутрішніх загроз.

Таким чином, розвиненість інституційного забезпечення є найдієвішою складовою ефективного функціонування національного ринку робочої сили, яке зорієнтоване на врахування регіональних особливостей та трудового потенціалу певної території та забезпечення конкурентоспроможності робочої сили в регіонах як на національному, так і світовому рівнях.

Література

1. Кашуба Я. М. Удосконалення інституціонального забезпечення розвитку ринку праці, модернізація діяльності служби зайнятості [Електронний ресурс] / Я. М. Кашуба. – Режим доступу: [http://ipk-dszu.kiev.ua/laboratory/prezent/yaroslav%20koshuba%20\(u\).pdf](http://ipk-dszu.kiev.ua/laboratory/prezent/yaroslav%20koshuba%20(u).pdf).

2. Мокій А. Інституціональне забезпечення соціально-економічної безпеки найманих працівників в Україні [Електронний ресурс] / А. Мокій, О. Дацко, А. Гуменюк. – Режим доступу: http://ipk-dszu.kiev.ua/laboratory/statti/st_Mokiy.pdf.

3. Садова У. Я. Трансформація політики зайнятості населення: регіональні аспекти інституціонального забезпечення [Електронний ресурс] / У. Я. Садова. – Режим доступу: [http://ipk-dszu.kiev.ua/laboratory/prezent/ulyana%20sadova%20\(u\).pdf](http://ipk-dszu.kiev.ua/laboratory/prezent/ulyana%20sadova%20(u).pdf).

САВІЦЬКА І.

Кіровоградський національний технічний університет

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАЙНЯТОСТІ МОЛОДИХ ФАХІВЦІВ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ПОЛІПШЕННЯ

Молодь є важливою складовою сучасного українського суспільства, носієм людського потенціалу, визначальним фактором соціально-економічного прогресу. Водночас, дана категорія населення є найбільш уразливою та соціально незахищеною. Через відсутність достатнього практичного досвіду, правових та професійних знань, а часто і моральної невідповідності до конкуренції на ринку праці, реалізувати своє право на працю молодим громадянам сьогодні складно. Незважаючи

на невисокий рівень безробіття в Україні порівняно із загальноєвропейським рівнем, молодь являє особливу категорію, в якій проблема зайнятості має яскраво виражений характер і вимагає перманентного державного моніторингу та розробки політики молодіжної зайнятості як частини загальної політики зайнятості в країні.

Глобальна економічна криза призвела до загострення ситуації на ринку праці. Однією з найбільш серйозних проблем є скорочення обсягів зайнятості серед молоді. Невирішені проблеми працевлаштування молоді мають серйозні соціально економічні наслідки такі як: зростання безробіття; зниження рівня життя; поширення пасивних нерегламентованих і деструктивних моделей поведінки; збільшення зовнішньої трудової міграції; психологічні зміни, які приводять до втрати мотивації до праці, зміни ціннісних орієнтацій і падіння легальної зайнятості.

Сучасний молодіжний ринок праці України характеризується збільшенням диспропорцій між трудовими вимогами до молодих фахівців і можливостями їх задоволення. Протиріччя полягає і в тому, що молодь, володіючи високим потенціалом економічної активності та орієнтованістю на інноваційний розвиток, одночасно має звужений спектр своєї реалізації, бо за рівнем практичної підготовки молоді фахівці часто не відповідають вимогам, які висувають роботодавці.

За даними Державної служби статистики, кількість економічно активного населення віком від 15 до 70 років у середньому у 2016 році становила 17,8 млн осіб (у 2015 році – 18,0 млн осіб), у тому числі 16 млн 55 тис. осіб зайнятих та 1 млн 767 тис. безробітних громадян. Серед осіб працездатного віку кількість економічно активного населення становила 17,2 млн осіб, з них 15,4 млн зайнятих та 1,8 млн безробітних громадян [2].

Рівень економічної активності серед осіб віком 15–70 років склав 61,7 %, а серед осіб працездатного віку – 70,6 %. Чисельність зайнятого населення віком 15–70 років у 2016 році становила 16,1 млн осіб, а серед осіб працездатного віку – 15,4 млн осіб (у 2015 році – відповідно, 16,3 млн осіб та 15,6 млн осіб). У структурі зайнятого населення 85,1 % складають наймані працівники, 1,1 % – роботодавці, 13,6 % – самозайняті особи, решта – безкоштовно працюючі члени сім'ї.

Серед зайнятого населення 23,4 % (або 3,8 млн) були зайняті у неформальному секторі економіки (у 2015 році частка таких осіб становила 26,0 %). Серед видів економічної діяльності найбільш поширеною неформальна зайнятість була у сільському, лісовому та рибному господарствах (39 %), у оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів (23,1 %), а також у будівництві (14,1 %) [1].

Розглянувши питому вагу зайнятої молоді в загальній структурі зайнятих, можна зробити висновок, що більша частина молоді

зайнята як наймані працівники – 85,7 %, а лише 7 % є самозайнятими. Звичайно, таку ситуацію можна пояснити багатьма причинами, у тому числі через те, що молодь не має достатніх знань, умінь, навичок та, головне, досвіду, фінансових ресурсів, щоб через короткий період часу організувати власний бізнес. Крім кількісних характеристик зайнятості, проаналізуємо якісні характеристики зайнятої молоді. Можна відмітити низку позитивних моментів, а саме: більше половини (56,4 %) отримують високий рівень доходу; 64,5 % молоді має стабільну зайнятність; 78,3 % молоді задоволена своєю трудовою діяльністю. Негативними моментами є те, що біля 60 % молоді працює в неформальному секторі економіки або в режимі неповної та часткової зайнятості, у тому числі кожен п'ятий зайнятий в неформальному секторі (працюють на незареєстрованих підприємствах) і 80 % працюють на неформальних робочих місцях у формальному секторі.

Крім того, негативним боком неформальної зайнятості саме для молоді є те, що вона позбавляється права на соціальний захист. Без соціального страхування залишається 30 % зайнятої молоді. Лише 67 % такої молоді мають щорічну оплачувану відпустку і лікарняні. Біля 50 % зайнятих молодих працівників охоплені пенсійним страхуванням та соціальними гарантіями щодо відпустки із пологами і доглядом за дитиною.

Розглянувши питому вагу зайнятої молоді в загальній структурі зайнятих, можна зробити висновок, що більша частина молоді зайнята як наймані працівники – 85,7 %, а лише 7 % є самозайнятими. Звичайно, таку ситуацію можна пояснити багатьма причинами, у тому числі через те, що молодь не має достатніх знань, умінь, навичок та, головне, досвіду, фінансових ресурсів, щоб через короткий період часу організувати власний бізнес. Крім кількісних характеристик зайнятості, проаналізуємо якісні характеристики зайнятої молоді. Можна відмітити низку позитивних моментів, а саме: більше половини (56,4 %) отримують високий рівень доходу; 64,5 % молоді має стабільну зайнятність; 78,3 % молоді задоволена своєю трудовою діяльністю. Негативними моментами є те, що біля 60 % молоді працює в неформальному секторі економіки або в режимі неповної та часткової зайнятості, у тому числі кожен п'ятий зайнятий в неформальному секторі (працюють на незареєстрованих підприємствах) і 80 % працюють на неформальних робочих місцях у формальному секторі [2].

Отже, враховуючи сучасні демографічні, соціально-економічні та військові загрози для подальшого сталого розвитку України, можна впевнено стверджувати, що найціннішим ресурсом на ринку праці та для функціонування економіки є саме молодь. Демографічний перехід, який нині характеризується низькими темпами народжуваності в Україні та зростанням середньої тривалості життя українців, а отже, і підвищенням питомої ваги осіб літнього віку в загальній структурі насе-

лення, вимагає вже нині від всіх гілок влади активізувати молодіжну політику, у тому числі в напрямку забезпечення високого рівня зайнятості молоді та підвищення рівня її економічної активності і зменшення рівня безробіття. Для вирішення проблеми зайнятості молодих фахівців необхідно:

- розробляти проекти, які орієнтовані на фінансування активних заходів сприяння зайнятості серед молоді;

- проводити дослідження з метою визначення певних спеціальностей, професійних навичок та рівня кваліфікації;

- включити до навчальних програм обов'язкове стажування студентів останніх курсів на підприємствах, в установах та організаціях для набуття випускниками практичного досвіду роботи;

- розробити та впровадити механізм фінансової підтримки підприємств, установ та організацій, які беруть участь у реалізації програм зайнятості для молоді;

- проводити навчання і тренінги з техніки пошуку роботи та розповсюдження інформаційного матеріалу про стан ринку праці, потенційних законодавчих, вимогах до кваліфікації найманих працівників тощо з метою створення умов для самовизначення особи;

- організувати зустрічі з роботодавцями та з колишніми безробітними, які успішно знайшли роботу чи заснували власний бізнес;

- запровадити в програмах навчальних закладів курси з техніки пошуку роботи та факультативні заняття з організації власної справи;

- розробити програми міжнародного обміну студентами з метою стажування, виконання тимчасових та волонтерських робіт.

Для реалізації запропонованих заходів необхідно об'єднати зусилля відповідних міністерств, служби зайнятості, громадських об'єднань, навчальних заходів з метою створення сприятливого підприємницького середовища для розвитку економічної активності молоді.

Література

1. Савіцька І. М. Відтворення людського капіталу сільської місцевості: сучасний стан та тенденції розвитку [Електронний ресурс] / І. М. Савіцька // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – Ужгород, 2016. – Вип. 8, ч. 2. – С. 75–78. Режим доступу: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/3815>

2. Savitska I. The current challenges of reproduction of the human capital in the agricultural sector of Ukraine / A. Levchenko, I. Savitska // Ефективні моделі управління в сучасних умовах: теорія і практика : міжнар. наук.-практ. конф. (10–11 червня 2016 р.) : зб. тез доп. – Кіровоград, 2016. – С. 207–208. – Режим доступу: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/3637>